

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ПРОФІЛАКТИКА КАРАНТИННИХ ОБ'ЄКТІВ»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	202 Захист і карантин рослин
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма Захист і карантин рослин
Курс, семестр	4 курс, 7 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4 Загальна кількість годин – 120, з яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова (-и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут агротехнологій, селекції та екології, Кафедра захист рослин
Контактні дані розробника (ів)	Викладач: Коваленко Нінель, кандидат сільськогосподарських наук, доцент Контакти: ауд. 72а (навчальний корпус № 1), e-mail: ninel.kovalenko@pdau.edu.ua телефон 0662227241, посилання на сторінку викладача https://www.pdau.edu.ua/people/kovalenko-ninel-pavlivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Вибіркова фахова навчальна дисципліна
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік базових дисциплін, що передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Ботаніка», «Генетика», «Неорганічна та органічна хімія», «Фізіологія рослин», «Агрометеорологія», «Загальна ентомологія», «Загальна фітопатологія», «Основи біологічного захисту рослин», «Ґрунтознавство з основами геології», «Мікробіологія»
Компетентності	Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності з захисту і карантину рослин або у процесі навчання, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, з використанням теорій і методів біології та аграрних наук. загальні: ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК9. Здатність приймати обґрунтовані рішення. фахові: ФК2. Здатність інспектувати об'єкти регулювання з метою забезпечення дотримання ними фітосанітарних заходів у процесі виробництва, зберігання, транспортування, реалізації, експорту, імпорту, транзиту продукції рослинного походження. ФК4. Здатність виявляти, локалізувати і ліквідовувати регульовані шкідливі організми за результатами інспектування та фітосанітарної експертизи.

	ФК6. Здатність оцінювати фітосанітарні ризики (біологічні, екологічні, економічні) внаслідок занесення чи поширення регульованих шкідливих організмів. ФК9. Здатність організовувати заходи із захисту і карантину рослин підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, водними об'єктами, вирощуванням рослин сільськогосподарського та іншого призначення, їх реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням відповідно до угод СОТ, СФЗ, європейських вимог.
Програмні результати навчання / Результати навчання	ПРН 11. Дотримуватися вимог законодавства у сфері захисту і карантину рослин та оперативно реагувати на зміни в законодавстві. ПРН 14. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності. ПРН 16. Знати основні історичні етапи розвитку предметної області.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
Вивчення навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувачів вищої освіти низки соціальних навичок: –критичне мислення; –брати на себе відповідальність і уміння приймати рішення; –адаптивність / уміння працювати в критичних ситуаціях.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Сформувати у здобувачів вищої освіти цілісної системи знань та професійних компетентностей щодо запобігання проникненню, розповсюдженню та локалізації регульованих шкідливих організмів (комах, хвороб рослин, бур'янів), які становлять загрозу для фітосанітарної безпеки, агропромислового комплексу та довкілля України. Навчити студентів ідентифікувати карантинні об'єкти за морфологічними та біологічними ознакам. Опанувати методи фітосанітарної експертизи, моніторингу, обстеження сільськогосподарських угідь, лісових насаджень та складських приміщень.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Теоретичні та правові основи карантину рослин. Тема 2. Аналіз фітосанітарного ризику та біосистема шкідливих організмів. Тема 3. Карантинні шкідники плодово-ягідних та овочевих. Тема 4. Карантинні шкідники зернових та технічних культур, шкідники запасів. Тема 5. Фітопатологічні карантинні об'єкти: хвороби рослин. Тема 6. Карантинні бур'яни та методи їх контролю. Тема 7. Організація фітосанітарного контролю на державному кордоні. Тема 8. Профілактика та моніторинг карантинного стану територій.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
Словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда); наочні (ілюстрування); практичні (практичні заняття, робота з навчально-методичною літературою); методи формування пізнавальних інтересів (навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації); методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни; висування вимог до вивчення дисципліни); комп'ютерні, мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій); методи письмового контролю (самостійна робота); методи самоконтролю (самостійний пошук помилок; самоаналіз).	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у Додатку до силабусу
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	

- щодо термінів виконання та перескладання	Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у перескладання встановлений термін. Згідно робочої програми навчальної дисципліни усі види завдань повинні бути виконані. Заняття, які були пропущені повинні бути відпрацьованими. Перескладання поточного та семестрового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату. Перескладання підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату; практичні завдання, завдання з самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Порядок повторного проходження контрольних заходів в Університеті регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу в ПДАУ» та «Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ПДАУ».
- щодо академічної доброчесності	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання завдань поточного та семестрового контролю; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.
- щодо відвідування занять	Відвідування занять є обов'язковим, незалежно від форми навчання. Усі види завдань (згідно робочої програми навчальної дисципліни) повинні бути виконані. Пропуски занять повинні бути відпрацьовані. Критерієм успішного навчання здобувача вищої освіти є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	Для здобуття інформальної/неформальної освіти за освітнім компонентом або його частиною здобувачі можуть скористатися навчальними курсами на платформах Prometheus, Coursera, AgriAcademy, по закінченні яких вони мають право на зарахування результатів навчання відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти ПДАУ».
- щодо оскарження результатів оцінювання	Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується «Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті». Нормативно-правові акти стосовно оскарження результатів навчання наведені на сторінці «Положення про освітню діяльність» сайту ПДАУ.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Вергелес П. М., Пінчук Н. В., Коваленко Т. М. Карантин рослин: Навч. посіб.: Вінниця: ВНАУ, 2021. 377 с.
2. Голячук Ю. С., Косилович Г. О. Карантинні бур'яни: Навчальний посібник. Київ : НУБіП України, 2024. 125 с.
3. Закон України «Про державне регулювання сфери захисту рослин» від 17.12.2024 № 4147-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/4147-20/print/sp:dark>
4. Захист і карантин рослин у ХХІ столітті: проблеми та перспективи розвитку (Plants protection and quarantine in the 21st century) : монографія / за ред. С. В. Станкевича, О. М. Мандич. Таллінн : Teadmus OÜ, 2023. 194 с.
5. Федоренко В. П., Шестопап М. Б. Ентомологія : підручник. Київ : Колобіг, 2022. 450 с.
6. Фітосанітарний моніторинг та прогноз : підручник / С. В. Станкевич, М. Д. Євтушенко, В. В. Віленський та ін. Харків : ХНАУ, 2021. 504 с.

Допоміжні

1. ДСТУ 4180 – 2003 Карантин рослин: Методи мікологічної експертизи підкарантинних матеріалів // Розробники О. Мовчан, В. Омелюта, І. Устінюк та ін. К. Наказ:2003-05.16.№85.
2. Дудник Д. В., Поспелова Г. Д., Коваленко Н. П. Використання інсектицидів у стримуванні поширення карантинних фітофагів. *Сучасні аспекти і технології у захисті рослин : матеріали Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 26 листопада 2021 р.)*. Полтава: ПДАА, 2021. С. 44-46.
3. Інтегрований захист рослин [В. М. Писаренко, М. А. Пішаленко, Г. Д. Поспелова, О. О. Горб, Н. П. Коваленко, О. Л. Шерстюк]. Полтава, 2020. 245 с.
4. Карантинні хвороби рослин: навчальний посібник /В.І.Татарінова, О.М.Бакуменко, А.О.Бурдуланюк. Суми: «Мрія-1», 2024. 298 с. Для підготовки фахівців зі спеціальностей «Захист і карантин рослин», «Агрономія», «Садово-паркове господарство», «Лісове господарство» у аграрних закладах вищої освіти.
5. Настанови щодо оцінки фітосанітарного ризику : методичні рекомендації / Держпродспоживслужба України. Київ, 2023.
6. Поспелова Г. Д., Коваленко Н. П., Нечипоренко Н. І. Ваточник сирійський як інвазійний вид в агроценозах України. *Захист і карантин рослин у ХХІ столітті: проблеми і перспективи. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої ювілейним датам від дня народження видатних вчених-ентомологів докторів біологічних наук, професорів О. О. Мігуліна та О. В. Захаренка (м. Харків, ДБТУ, 19-20 жовтня 2023 р.)*. Житомир : Видавництво Рута. С. 123-127.
7. Станкевич С. В., Положенець В. М., Немирицька Л. В., Станкевич М. Ю. Карантинні фітонематоди: навч. посіб. Житомир: Видавництво «Рута», 2022. 96 с.
8. Фітосанітарні принципи карантину та захисту рослин і застосування фітосанітарних заходів в міжнародній торгівлі // Секретаріат Міжнародної конвенції із захисту рослин; Міжнародні стандарти з фітосанітарного захисту. Рим: ФАО, 2006. № 1. 19 с.
9. Фумігація підкарантинних матеріалів та об'єктів : практичний посібник / О. В. Башинська. Одеса, 2017.
10. Шацька І. Ю., Коваленко Н. П., Оніпко В. В., Боброва Н. О. Перспективи боротьби з амброзією полинолистю на Полтавщині. *Сучасні аспекти і технології у захисті рослин : матеріали Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 26 листопада 2021 р.)*. Полтава: ПДАА, 2021. С. 66-69.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Електронний репозитарій ПДАУ. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/home>
2. Електронна бібліотека ПДАУ. URL: <https://lib.pdau.edu.ua/>
3. EPPO Global Database (Електронний ресурс). <https://gd.eppo.int/>
4. Карантин і захист рослин (науково-виробничий журнал). <https://kr.ipp.gov.ua/index.php/journal>
5. Про затвердження Переліку регульованих шкідливих організмів. <https://ips.ligazakon.net/document/RE13174?an=770>
6. Міжнародна конвенція про захист рослин. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_805#Text

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри рослинництва, протокол від «02» вересня 2024 року № 1

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти		Разом
	виконання вправ на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Теоретичні та правові основи карантину рослин.	-	5	5
Тема 2. Аналіз фітосанітарного ризику та біосистема шкідливих організмів.	10	5	15
Тема 3. Карантинні шкідники плодово-ягідних та овочевих.	10	5	15
Тема 4. Карантинні шкідники зернових та технічних культур, шкідники запасів.	10	5	15
Тема 5. Фітопатологічні карантинні об'єкти: хвороби рослин.	10	5	15
Тема 6. Карантинні бур'яни та методи їх контролю.	10	5	15
Тема 7. Організація фітосанітарного контролю на державному кордоні.	5	5	10
Тема 8. Профілактика та моніторинг карантинного стану територій.	5	5	10
Разом	60	40	100

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях:

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5	Виконані практичні завдання демонструють високий рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: здобувач правильно виконує діагностику – точно та швидко ідентифікує карантинні об'єкти за морфологічними ознаками. Самостійно та вірно розробляє плани профілактичних заходів для конкретних господарств. Професійно володіє технікою відбору проб та заповнення фітосанітарної документації. Відповіді на контрольні запитання чіткі, аргументовані, з посиланням на актуальні нормативи.
4	Виконані практичні завдання демонструють достатній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: здобувач виконує діагностику, але допускає незначні неточності (наприклад, у другорядних ознаках). Розуміє алгоритм профілактики, але потребує уточнень при розрахунку обсягів знезараження або заповненні сертифікатів. Демонструє володіння методиками моніторингу, логічно обґрунтовує вибір засобів контролю.
3	Виконані практичні завдання демонструють середній рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: практичні вправи виконані частково; здобувач припускається помилок при ідентифікації об'єктів, плутає види або симптоми хвороб; потребує постійної допомоги викладача при розробці схем локалізації вогнищ; має прогалини у знаннях правил відбору проб; документацію заповнює з помилками, що викривляють сутність процедур.
2	Виконані практичні завдання демонструють рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання як нижче середнього: здобувач не здатний самостійно виконати вправу, постійно потребує допомоги, погано знає морфологічні

	ознаки шкідливих організмів, але розуміє суть профілактичних заходів; демонструє відсутність навичок роботи з фітосанітарною документацією. Відповіді на запитання виявляють низький рівень розуміння базових принципів карантинного контролю.
1	Виконані практичні завдання демонструють низький рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання: здобувач не здатний самостійно виконати вправу; не знає морфологічних ознак шкідливих організмів; не розуміє суті профілактичних заходів; демонструє відсутність навичок роботи з фітосанітарною документацією; відповіді на запитання виявляють нерозуміння базових принципів карантинного контролю.
0	Повна відсутність практичних навичок. Відмова від виконання вправ або повне ігнорування методичних вказівок, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів у здобувача вищої освіти.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи:

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5	Здобувачем надана повна відповідь у письмовій формі на всі питання самостійної роботи. Це дає можливість оцінити формування компетентностей за критерієм найвищого рівня: детально проаналізовані стратегії профілактики та моніторингу карантинних об'єктів; доведено високий рівень системних знань щодо біоекологічного обґрунтування превентивних заходів; на високому рівні проаналізовано загрози проникнення нових видів (інвазій) та оцінено фітосанітарні ризики для агроценозів; виявлено глибоке знання міжнародних стандартів (ISPM) та національного законодавства у сфері встановлення карантинних режимів; продемонстровано оригінальність у підходах до вибору методів знезараження вантажів; чітко витримано структуру, логіку та вимоги до оформлення роботи; виявлено високий рівень самостійності.
4	Здобувач надав достатню відповідь у письмовій формі на питання самостійної роботи. Це дає можливість оцінити формування компетентностей за критерієм достатнього рівня: добре проаналізовані основні аспекти профілактики, проте допущені незначні неточності у характеристиці окремих методів контролю; на достатньому рівні висвітлено питання фітосанітарного моніторингу та оцінки ризиків; показано знання законодавства та етапів впровадження карантину на певній території, але без деталізації специфічних процедур (наприклад, транзиту); розуміє та інтерпретує сучасні наукові досягнення в галузі фітосанітарної експертизи; вимоги до оформлення в цілому виконані, структура логічна, але наявні певні стилістичні або технічні неточності.
3	Здобувачем надана неповна відповідь у письмовій формі. Це відповідає задовільному критерію формування компетентностей: часткове розкриття тем; спостерігаються значні прогалини у знаннях щодо організації профілактичних заходів; слабкі вміння аналізувати шляхи розповсюдження шкідливих організмів та розробляти заходи з їх локалізації; поверхневе знання нормативної бази та структури контролюючих органів (Держпродспоживслужби); структура роботи недотримана, викладення матеріалу фрагментарне, демонструється низький рівень самостійного опрацювання джерел.
1-2	Здобувачем надана коротка відповідь із суттєвими помилками, що дає можливість оцінити формування компетентностей за критерієм низького рівня: слабке розкриття більшої частини тем; серйозні недоліки в розумінні біології карантинних об'єктів; здобувач не здатний запропонувати заходи профілактики або оцінити ризики; відсутність знань щодо оформлення документів, які супроводжують об'єкти регулювання; методичні вимоги до виконання роботи не дотримані, структура незрозуміла.
0	Самостійна робота не виконана або містить плагіат у повному обсязі, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів у здобувача вищої освіти.